

TIDSKRIFT

FÖR

BRANDVÄSENDET

Band 8.

JULI 1917.

N:r 7.

Prenumerationspris inkl. postarvode:
För helt år Kr. 5:—
Lösnummerpris 50 öre.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIFVARE:
LÖJTNANT E. ENANDER, GÖTEBORG.
REDAKTIONENS ADRESS: GÖTEBORG 7. RIKST. 59.

Minimiannonspris 80 öre pr centim.
Utkommer med 12 nummer pr år.

Svenska Brandchefsföreningen.

Ny medlem.

Surte: S. Thorstenson b. Bruksförvaltare.

Program

för Svenska Brandchefsföreningens årssammanträde i
Jönköping måndagen den 6 och tisdagen den 7 Augusti
1917.

(Särskildt program kommer att tillställas en hvar
af föreningens medlemmar.)

Söndagen den 5 augusti.

Kl. 3.30 e. m. Styrelsen sammanträder å brand-
stationen.

Kl. 8 e. m. Samling för anlända deltagare, som så
önska, i Stora Hotellets trädgård.

Måndagen den 6 augusti.

Kl. 9 f. m. i Tekniska skolan. *Föreningsangelägen-
heter:*

1) *Anmälan.* Inskrifning af nya medlemmar. Sam-
manträdesafgiften, 3 kr., erlägges. Utdelning
af sammanträdesmärken.

2) *Förhandlingar:*

a) Val af två justeringsmän.

b) Revisionsberättelserna för år 1916.

c) Val af ordförande för tiden från 1 jan. 1918.

d) Val af två revisorer.

e) Val af en revisorssuppleant.

f) Eventuella kompletteringsval till arbetskom-
missionerna.

g) Inkomna motioner och ärenden.

h) Styrelsens jämte tillkallades yttrande och för-
slag med anledning af brandchefen R. J. Lund-
borgs motion om föreningens ombildande.

Kl. 12.30 e. m. *Uppehåll för lunch.*

Kl. 1.30 e. m. *Sammanträdet officiella del öppnas*
i brandstationens gymnastiksal.

Föredrag och diskussion: Om Skogseldsläckning —
inledare kapten R. Stridbeck.

Kl. 3. e. m. *Spårvägstur* med extra spårvagnar, som ut-
gå från spårvägsstallarna omedelbart vid brandsta-
tionen, för lämnande af en öfverblick öfver stadens
byggnadsförhållanden ur brandteknisk synpunkt samt
för studier af eldsläckningsförhållandena m. m. å Jön-
köpings Gamla Tändstickfabrik, Sahlströmska fabri-
ken (östra) samt militära kasärnetablisementet.

Kl. 6 e. m. *Försäkringsbolaget Allmänna Brands*
middag för föreningens medlemmar å Alphyddan i
Stadsparken.

Tisdagen den 7 augusti.

Kl. 9 f. m. I brandstationens gymnastiksal:

Arbetskommissionernas årsberättelser.

Redogörelse öfver Jönköpings stads brandväsende af
brandchefen, kapten N. C. Ohlson.

Kl. 11 f. m. *Beseende af brandstationen.*

Brandkårsutryckning och öfning.

Kl. 12—1. *Uppehåll för lunch.*

Kl. 1 e. m. *Uppvisning af olika lifräddningsappa-
rater för våningar.*

Uppvisning af utställd redskap.

Kl. 3.05 e. m. *Afresa från Jönköpings östra station*
till Huskvarna för beseende af delar af därvaran-
de stora fabriksetablisement.

Kl. 5. e. m. *Återkomst till Jönköpings östra järn-
vägsstation där årssammanträdet avslutas.*

Samling för kvarvarande mötesdeltagare, som så
önska, i Stora Hotellets Trädgård.

Styrelsen.

Revisionsberättelse.

»Tidskrifts för Brandväsendets» räkenskaper för år 1916 hafva af undertecknade, af Brandchefsföreningen utsedde revisorer, granskats, därvid befunnits, att de i nedanstående tablå lämnade uppgifter äro i öfverensstämmelse med räkenskaperna, alla utgiftsposter verifierade, och kontanta behållningen till år 1917, kr. 3029:11, voro, enligt Bankens intyg den 31 December 1916, insatta i Göteborgs Folkbank.

Vi få således efter verkställd revision tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar och samtidigt, med fästadt afseende vid redaktörsombytet under sistförflutna år, framföra vårt tack och erkännande till redaktören och kassaförvaltaren, löjtnant E. Enander, som lyckats sammanföra redogörelsen i den form den nu föreligger.

Moholm den 23 april 1917

J. F. Nordlander.

Brandchef i Mariestad.

J. A. Ahlberg.

Brandchef i Falköping.

Tablå.

öfver »Tidskrifts för Brandväsendet» räkenskaper för år 1916.

Tillgångar vid årets början:

Innestående i bank samt kon-			
tant i kassan	Kr. 3142: 36	
Fordran hos diverse personer ..	»	108: 60	3250: 96
<i>Inkomster under året:</i>			
Bankränta	Kr. 30: 86	
För annonser	» 2788: 82	
Försålda årgångar, lösnummer			
och pärmar	» 22: 20	
Prenumerationsafgifter å pos-			
ten	» 254: 10	
Prenumerationsafgifter å re-			
daktionen	» 435: —	
Bidrag från Städernas Allmän-			
na försäkringsbolag	» 1000: —	
Bidrag från Försäkringsaktie-			
bolaget Victoria	» 100: —	4630: 98
		<u>Kronor</u>	<u>7881: 94</u>

Utgifter under året:

Redaktionsarvode och exp.			
kostnader	Kr. 2127: 50	
Tidningsprenumeration,, rese-			
kostnader, skrifmaskinshy-			
ra, frakter, telegram och te-			
fonafgifter	» 432: 28	
Tryckningskostnader, klichéer			
m. m.	» 1860: 96	
Portoafgifter	» 123: 69	4544: 43

Tillgångar vid årets slut:

Innestående i bank och kon-			
tant i kassan	» 3029: 11	
Fordran hos diverse personer	» 308: 40	3337: 51
		<u>Kronor</u>	<u>7881: 94</u>

Om kisellegeringar.

I Tidskriftens Julinummer 1915 sid. 80 och följande redogjordes för de sträfvanden, som blifvit gjorda för att på lagstiftningens väg råda bot för de faror för förgiftning, explosion och brand, hvilka in-nebo i kisellegeringar, ferrosilicium.

På detta ämne och de med detsamma förenade faror har uppmärksamheten ånyo blifvit hänledd genom ett förgiftningsfall, som inträffade ombord på en motorskonare den 18 November 1916, under det att fartyget låg hamn i Sannesund i Norge. Tre tyska sjömän dogo under alla tecken på förgiftning. Man antog till en början, att karlarne blifvit köttförgiftade. Men den närmare undersökningen visade, att de blifvit förgiftade af fosforväte, ett ämne, som ju utvecklas af kisellegeringar.

Såsom i den ofvanciterade artikeln i T. f. B. omtalades, ägde i midten af Juni 1912 på norskt initiativ en skandinavisk konferens rum i Kristiania angående transport sjöledes af bland annat kisellegeringar. Af denna konferens tillsattes 1913 en skandinavisk kommitté för att utarbete gemensamma bestämmelser för transport af s. k. »farligt gods» till sjös. Kommittén började sitt arbete 1914.

Då K. Maj:t den 23 December 1915 utfärdade näddig Förordning angående vissa säkerhetsåtgärder vid nyttjandet af fartyg, Svensk Författnings-Samling 1915 N:o 151, stadgades i dennas åttonde kapitel afd. C. om hvad särskildt skulle iakttagas vid förande af lätt antändliga och andra farliga laster, att i fråga om förandet af dylik last skulle gälla, hvad därom vore eller måtte varda särskildt stadgadt, samt att, om fartyg särskildt vore inrättadt till förande af explosiv eller eljest farlig last, skulle de härför vidtagna anordningarne vara underkastade kommerskollegii godkännande.

Den nyss nämnda skandinaviska kommittén har under loppet af sommaren 1916 afgifvit sitt förslag.

Kommittén föreslår, att kisellegeringar skola förpackas i starka behållare, som tillstådja, att från massan sig utvecklande gaser kunna afgå, och man fäster uttryckligen uppmärksamheten på, att tätt emballage lätteligen kan komma att förorsaka explosion och brand genom stöt eller slag på grund af de utvecklade gasernas explosiva egenskaper.

Tyskland är numera det enda land, som kräver hermetiskt emballage för kisellegeringar. England och de flesta andra länder hafva intagit samma ståndpunkt i frågan, som svenska regeringen genom beslut den 24 Januari uttalade, nämligen att emballagen skulle medgifva aflopp för gaserna.

På fraktbref för kisellegeringar skall antecknas: »Utvecklar giftiga gasarter. Undvik starka stötar vid lastning eller lossning.»

På lastångare böra behållare med kisellegeringar så vidt möjligt anbringas på däck. Behållarna skola täckas med vattentäta prässenningar och anbringas

BOWSER

ETABLERAD 1885

*Bensin- och
Oljelagrings-
anläggningar*

skydda fullständigt mot eld- och explosionsfara och förebygga alla förluster genom afdunstning och läckage.

Inga förhöjda brandpremier, när Bowseranläggningar användas.

Det äldsta, mest bepröfvade och mest praktiska systemet.

ÖFVER en million anläggningar för bensin, fotogen och alla slags oljor, i bruk öfver hela världen. I Sverige bland annat sålda till Stockholms, Uppsala och Helsingborgs Brandkårer, till Armén, Flottan, Statens Järnvägar och ett flertal enskilda firmor och bolag.

Fabrikanter:

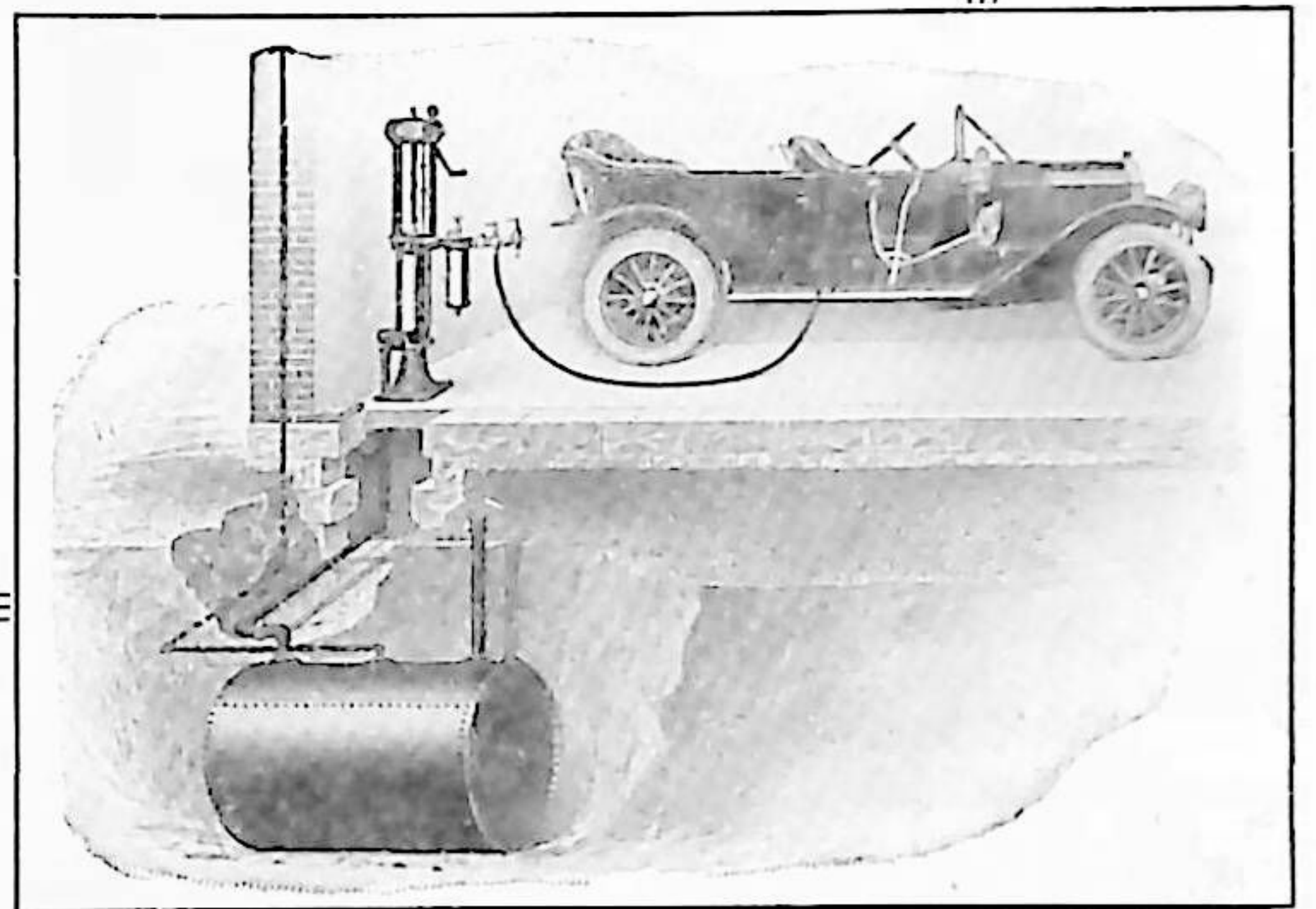
S. F. BOWSER & Co. Inc.

Fort Wayne, Indiana. U. S. A.

Offertter och upplysningar lämnas af

A.-B. GUMÆLIUS & KOMP.

Karduansmakaregatan 9, Stockholm

AGA
STRÅLKASTARE

för

AUTOMOBILER

och

BÅTAR

AGA
STORMFACKLOR

och

HANDLYKTOR

Begär kataloger och upplysningar.

från

GASACCUMULATOR
STOCKHOLM

Metallfabriksaktiebolaget
C. C. SPORRONG & Co.

Regeringsgatan 23. STOCKHOLM.

Knappar & Uniformseffekter

för Brandkårer.

Katalog sändes fritt på begäran.

Gynna

Tidskriftens

annonsörer!

Bensin

lagras
brandsäkert
och
explosionssäkert

om Martini och Hünekes anläggningar användas. Inga förhöjda brandförsäkringspremier, då detta system användes. Infordra vår offert.

AKTIEBOLAGET INGENJÖRSFIRMA
FRITZ EGNELL
STOCKHOLM.

RIKSTEL
LOMMA 17

ETERNITBOLAGET
LOMMA
TILLVERKAR
TAKSKIFFERN

ETERNIT

VÄGGBEKLÄDNADSÄMNE
MATERIAL FÖR ELEKTRISKA
OCH KEMISKA
ÄNDAMÅL
KRÄVER INTET UNDERHÅLL

SVENSKT
FABRIKAT

TAKSKIFFERN OCH VÄGGBEKLÄDNADSÄMNET

ETERNIT

användes i stor utsträckning till STATENS, KOMMUNALA och PRIVATA BYGGNADSFÖRETAG samt för ELEKTRISKA ÄNDAMÅL.

SVENSKT FABRIKAT AF CEMENT OCH ASBEST.

ETERNITTAKEN

äro eldsäkra, isolerande, lätta, starka, stormsäkra, vattentäta och okänsliga för temperaturväxlingar.

SKANDINAVISKA ETERNIT AKTIEBOLAGET, LOMMA, RIKS. 17

Återförsäljare för mellersta och norra Sverige:
A.-B. KARTA & OAXENS KALKBRUK, STOCKHOLM, RIKSTELEFON 795.

BILLMANS
Fabriks- & Handels-Aktiebolag

Regeringsgatan 88. STOCKHOLM.

Telegrafadress :
»BILLMANS R. T. 4811»

ALLM. TEL. 4480.
RIKS TEL. 4811.

Brandredskap

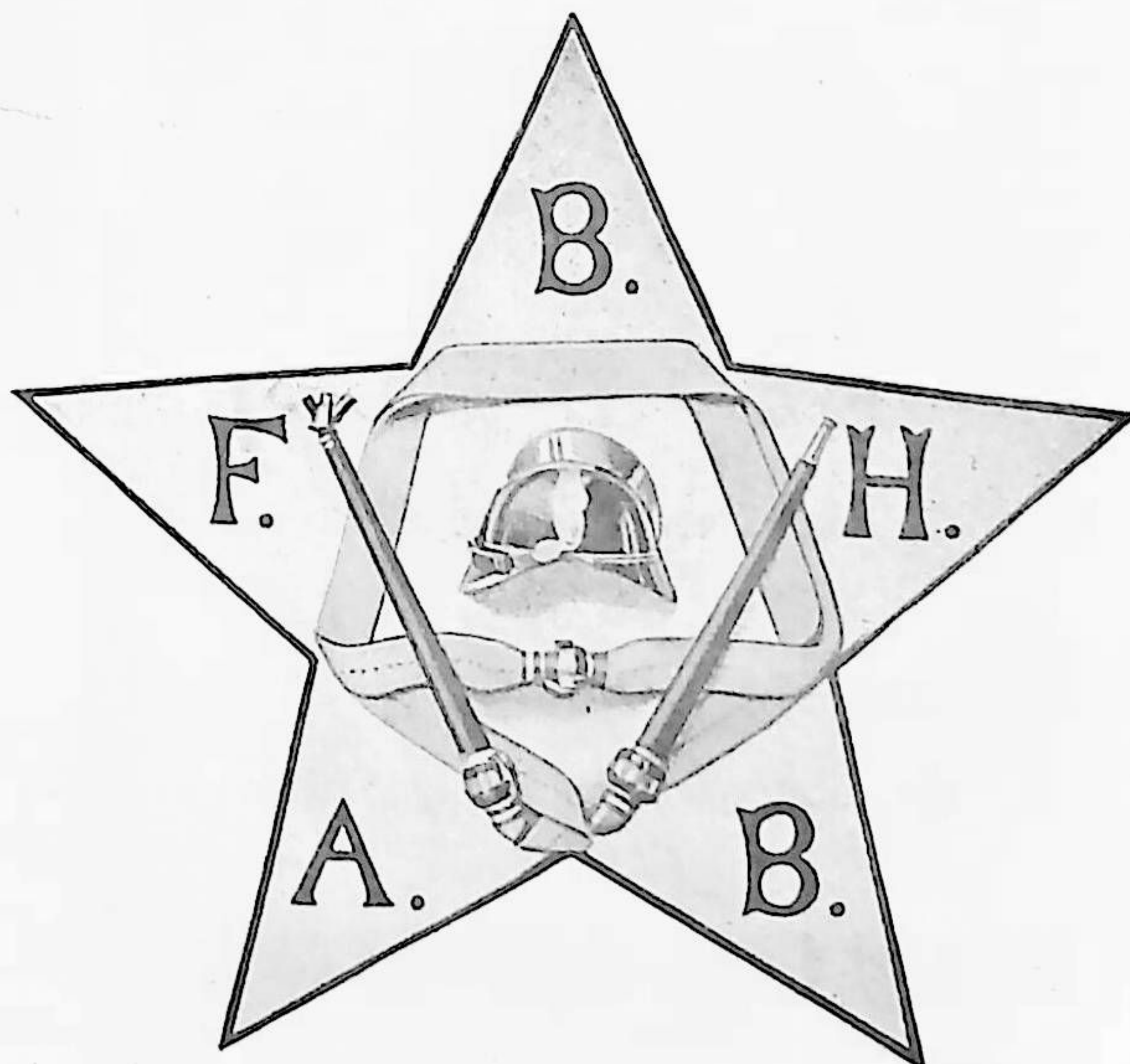
af alla slag.

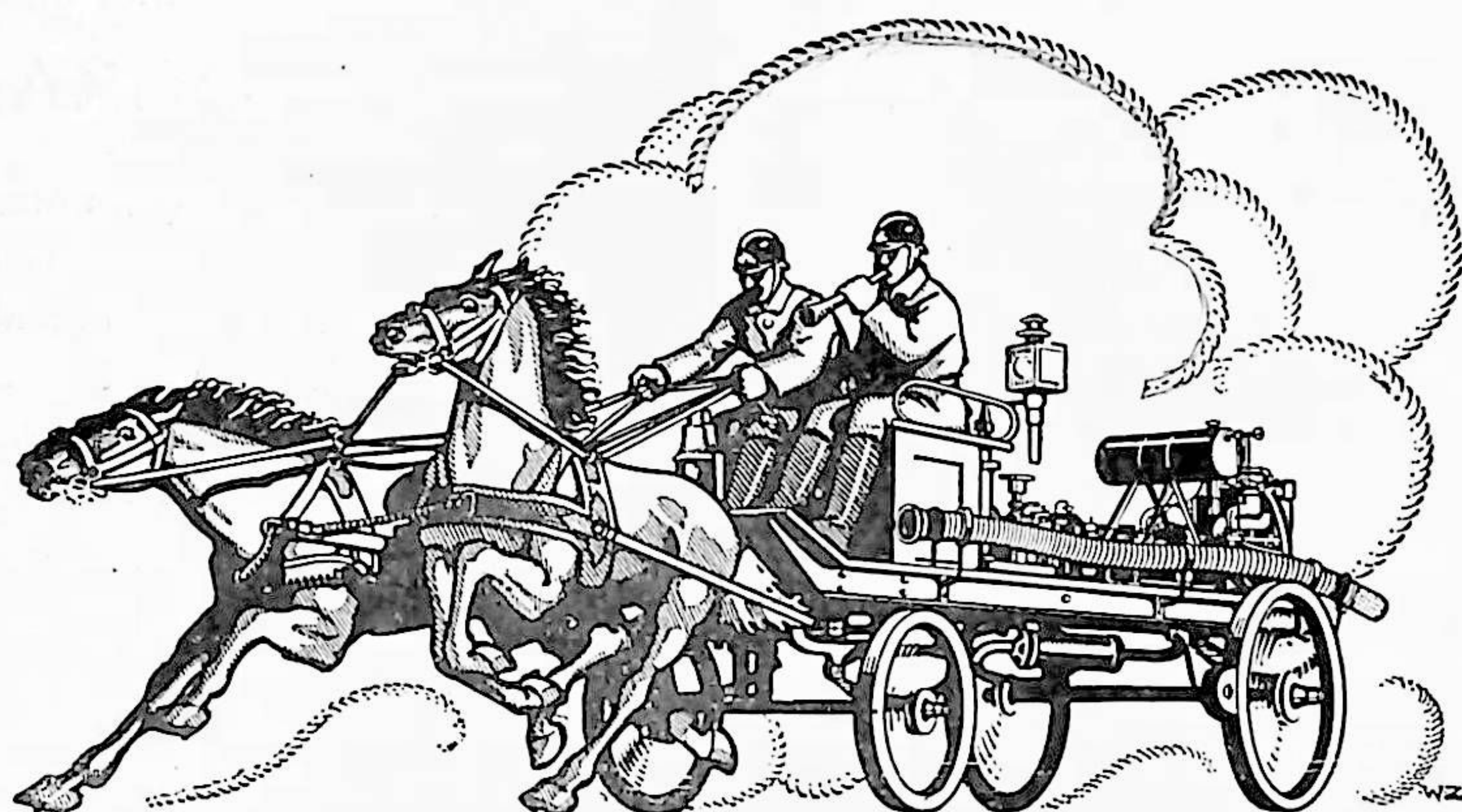
Uppgör förslag till utrustningar

Lämnar kostnadsförslag

Katalog på begäran

Erhållit 2 guld- och 20 silvermedaljer.

Ludwigsbergs Revolverpump

besitter de för en eldsläckningspump
särskildt fördelaktiga egenskaperna att
vara själsugande och att arbeta full-
komligt jämnt, utan skakningar i slang-
ledningarne. Sugförmåga 7—9 meter.
Inga ventiler med tillhörande pack-
ningar, fjedrar o. d.

Öfverlägsen, driftsäker konstruktion.

**LUDWIGSBERGS
VERKSTADS A.B. STOCKHOLM**

Befattningen

såsom

Brandchef i Hälsingborg

kungöres härmed till ansökan ledig; och äga kompetenta sökande till befattningen att sist före klockan tolv på dagen onsdagen den 15 nästkommande Augusti till **brandstyrelsen** i Hälsingborg ingiva sina till **stadsfullmäktige** därstädes ställda ansökningar, åtföljda av behörigen styrkta meritförteckningar och de övriga handlingar, sökandena vilja åberopa.

Med befattningen, som tillsättes av stadsfullmäktige med sex månaders ömsesidig uppsägningsrätt, äro följande avlöningsförmåner förenade: lön 4.000 kronor med två ålderstillägg, vardera å 500 kronor, utgående efter 5 och 10 års tjänst samt 800 kronor i hyresbidrag.

Hälsingborg den 27 Juni 1917.

Brandstyrelsen.

Sveriges Riksförbunds af Frivilliga Brandkärer

Årsmöte

hålles i Ystad å hotell Continental **lördagen den 11 augusti 1917**, till hvilket möte ombuden för de till riksförbundet anslutna kårerna härmed kallas.

Tiden på dagen, hvilken anpassas till tågförbindelserna, kommer senare att tillkännagifvas.

PROGRAM:

1. Stadgeenliga mötesförhandlingar.
2. Föredrag af ingenjör C. G. Zickerman, Limhamn:
»Svenska Röda korset i krig och fred».

Malmö den 5 Juli 1917.

Centralstyrelsen

R. De la Gardie

Gustaf Eliasson.

Värdering af brandskador å byggnader

utföres af *Ingenjör A. Rignér*,
expert å dylika skadors bedömande

De flesta under senare år förekommande brandskador i Stockholm med omnejd ha för såväl försäkringsgivares som försäkringstagares räkning värderats.

Väl förtrogen med brand- & försäkringsväsende. Referenser från byggnads- & brandtekniker samt försäkringsmän, jämte förteckning å värderingar sändes på begäran.

Kontor: Stockholm, Döbelnsgatan 55.

Tel. Riks. 21455. Stockholmst. 8292.

nade, att de icke blifva glödande vid oafbruten drift. De skola vara skyddade mot beröring med perforerade metallhufvar. Omformare och transformatorer skola anbringas utanför apparatrummet på af brandväsendet godkänd plats.

Ljusapparatens lamphus skall vara försedt med dubbla väggar af plåt, fodradt med asbest och med kraftig luftcirkulation i det minst 25 mm. breda mellanrummet. Hål i väggarne skola vara utfyllda med trådnät eller glas. Bakväggen må vara öppen, men täckt med ett vid sidorna och upptill fastgjordt asbesttäcke. Lampans regleringsmekanism skall kunna betjänas utanför detta täcke. Öfver eller omkring ljusapparaten skall, om så anses erforderligt, anbringas en ventilator till aflägsnande af den varma luften. Afloppsroret till densamma skall vara af oförbrännbart material och ledas till muradt ventilationsrör eller direkt ut i det fria.

Användes motor, skall komutatorn vara täckt af metallplåt, hvars öppningar högst må vara 25 mm.

Filmen skall vara anbragt på metallspole och under förevisningen upprullas på en annan spole. Båda spolarne skola hvar för sig vara inneslutna i metallkapslar, genom hvars ytterväggar filmen föres på sådant sätt, att eld i filmens fria del icke kan sprida sig till spolarne. Metallkapslarnes sidoväggar skola vara försedda med hål, utfyllda med metalltrådnät, så att filmen vid event. brand må kunna förbrinna med klar låga.

Den belysta delen af filmen skall vara sålunda skyddad, att en i filmfönstret event. utbruten eld icke kan sprida sig vidare. Mellan ljuskälla och film skall dessutom vara anbragt en rörlig skärm till stängande af ljuset, när filmen icke röres. Om apparaten drifves med motor, skall finnas en bländare, som automatiskt skyddar filmen mot ljusknippets inverkan och som träder i funktion samtidigt med att motorn stannar.

I apparatrummet skall under förevisning ständigt finnas betjäning om 2 man, minst 20 år gamla, af hvilka minst den ene skall vara fackmässigt utbildad elektriker eller hafva undergått den af magistraten godkända pröfningen som filmsoperatör. Efter den 1 Januari 1919 kräfvades endast, att vederbörande undergått nämnda pröfning. För att kunna anmäla sig till undergående af pröfningen fordras, att aspiranten i minst 2 år varit assistent hos en filmsoperatör.

Bart ljus må icke användas i apparatrummet, ej heller tändstickor. Tobaksrökning i apparatrummet är likaledes förbjuden.

I apparatrummet må finnas films till allenast en föreställning. De spolar, som icke äro i apparaten insatta eller under omspolning, skola förvaras i en järnlåda af minst $\frac{1}{2}$ mm. väggar och med tätt sluttande, själfstängande lock.

Bord till omspolning af films eller annat bruk i apparatrum skola vara försedda med skifvor af brandsäkert material, dock icke metall.

I apparatrummet skall ständigt finnas ett kärl med minst 30 l. vatten samt ett täcke af c:a 2 kvm. storlek eller annat af brandväsendet godkänt eldsläckningsmedel.

I rummet må endast finnas de för betjäning af apparaten erforderliga utensilier; tidningar, plakat, program, klädesplagg o. s. v. må icke där förefinnas.

Salongens belysning skall vara anordnad sålunda, att den kan regleras såväl från apparatrummet som från hufvudingången till salongen.

Ansvar för förordningens efterlevande påhvilat ägaren och öfverträdelser straffas enligt brandlagen.

Förordningen träder genast i kraft; dock må med iakttagande af föreskrifterna om apparatrummets begränsning och trappanordningar anstå, tills dess inom lokalen företages andra förändringar, som af brandväsendet pröfvas vara af mera väsentlig art. Öfriga ändringar skola vara genomförda 6 månader å dato.

Det torde vara af intresse att jämföra dessa föreskrifter med de af Svenska Brandchefs-Föreningen på sin tid framställda krafven och biografägareförbundets svar och genmäle på dem. Den nu citerade förordningen tyckes icke på någon punkt gifva biografägarna medhåll.

Dyr vårdslöshet och nyfikenhet.

Den 13 Oktober 1916 timade en större eldsvåda i Druestrup i Danmark, hvarvid ett par byggnader nedbrunno.

Orsaken till eldsvådans uppkomst var att söka däri, att en maskinist, i strid mot bestämmelserna om uppställning af lokomobiler i blåsväder, hade placerat maskinen i fråga på vindsidan af byggnaderna och på endast 3 alnars afstånd från dem.

Han blef för denna sin vårdslöshet vid Bregentved-Gisselfeldts häradsrätt dömd till att dels undergå fängelse i 8 dagar, dels utbetala 36.000 kronor i skadeersättning till i brandobjektet intresserade brandförsäkringsbolagen.

Sedan eldsvådan var släckt, kom en brandkarl förbi en på brandtomten stående fotogentank. Omkring tanken fanns en del vätska och då karlen icke kunde se, om det var vatten eller fotogen, hämtade han några glöder från brandtomten och kastade, trots enständiga varningar från några närstående, dessa glöder i vätskan. Effekten blef ögonblicklig och kraftig. Metershöga lågor slogo genast upp och omhvarfde tanken, som ett ögonblick därefter exploderade med en våldsam detonation. Dess botten, som mätte 34 cm. i diameter och vägde $16\frac{1}{2}$ kg. refs af och slungades ungefär 13 meter bort, där den träffade en arbetare och skakade honom så svårt, att han kort därpå afled. Därefter träffade skifvan en murare, afslog hans vänstra ben strax ofvan knäet,

så att amputation blef nödvändig. Murarens högra benpipor blefvo likaledes afslagna, dock ej svårare, än att de genom spjälning blefvo redresserade.

Häradsrätten frikände brandkarlen, men öfverrätten dömde honom den 22 maj 1917 till 20 dagars fängelse samt till att betala arbetarens efterlevande änka 6.000 kronor och muraren 4.000 kronor för invaliditet.

Brandsyne- och besiktningspraxis.

L. V.

Vid bransyn i J. den 2 Juni 1896 hade J. fått sig förelagdt att hafva före den 1 Oktober 1886 uti en i hans egendom N:o 14 vid K-gatan i J. inrymd snickareverkstad låtit revetera väggar och tak samt öfver spisen i samma verkstad anbringa en plåthuf med utsprång af 1 fot å ömse sidor om pipan samt af 1½ fot å framsidan.

Magistraten, där J. anförde besvär med yrkande om beslutets undanrödjande, fann i resolution den 24 September 1886 ej skäl att i brandsynens beslut göra ändring; dock att tiden, inom hvilken J. skulle hafva fullgjort brandsynens föreskrift, bestämdes till 1 December 1886.

K. B. lämnade i resolution den 13 November 1886 besvären utan afseende.

K. Maj:t fann ej skäl till ändring i K. B:s öfverklagade resolution; dock att tiden, inom hvilken det skulle åligga J. att hafva fullgjort de af brandsynen förelagda arbeten, utsträcktes till den 1 september 1887.

K. Maj:ts Resolution den 11 Februari 1887.
Civ.-Dep:ts Registratur N:o 9.

L. VI.

Vid besiktning inom fastigheten N:o 12 af Kv. P. i M. anmärktes, att vindsutrymmet till fastigheten, hvilket enligt fastställda ritningar vore betecknad såsom torkvind och eljest såsom afsedt för hushållsbehof, blifvit inredt till 4 boningslägenheter, hvardera bestående af ett rum, 8 fot högt med 4 fot hög sparrbeklädnad, samt alla rummen, på ett när, blifvit med eldstäder försedda. Till lägenheterna ledde endast en trappa.

Byggnadsnämnden förelade L., vid vite af 500 kronor, att försätta vinden i sådant skick, som fastställda ritningar utvisade.

K. B. lämnade i resolution den 6 augusti 1887 besvären utan afseende.

K. Maj:t fann ej skäl till ändring i K. B:s öfverklagade resolution. Tiden för fullgörandet af föreläggandet bestämdes till den 1 Juni 1888.

K. Maj:ts Resolution den 9 December 1887.
Civ.-Dep:ts Registratur N:o 14.

Eldsvådor.

Avesta. Lördagen den 18 Juni utbröt ånyo eld i Avesta Sulfatfabrik, denna gång i själfva den stora fabriksbyggnaden. Vid brandkårens framkomst kl. 5.25 e. m. slog eld och rök ut genom tak och fönster samt svepte omkring äfven de kringliggande byggnaderna och det stora massavedupplaget om c:a 30000 kubikmeter.

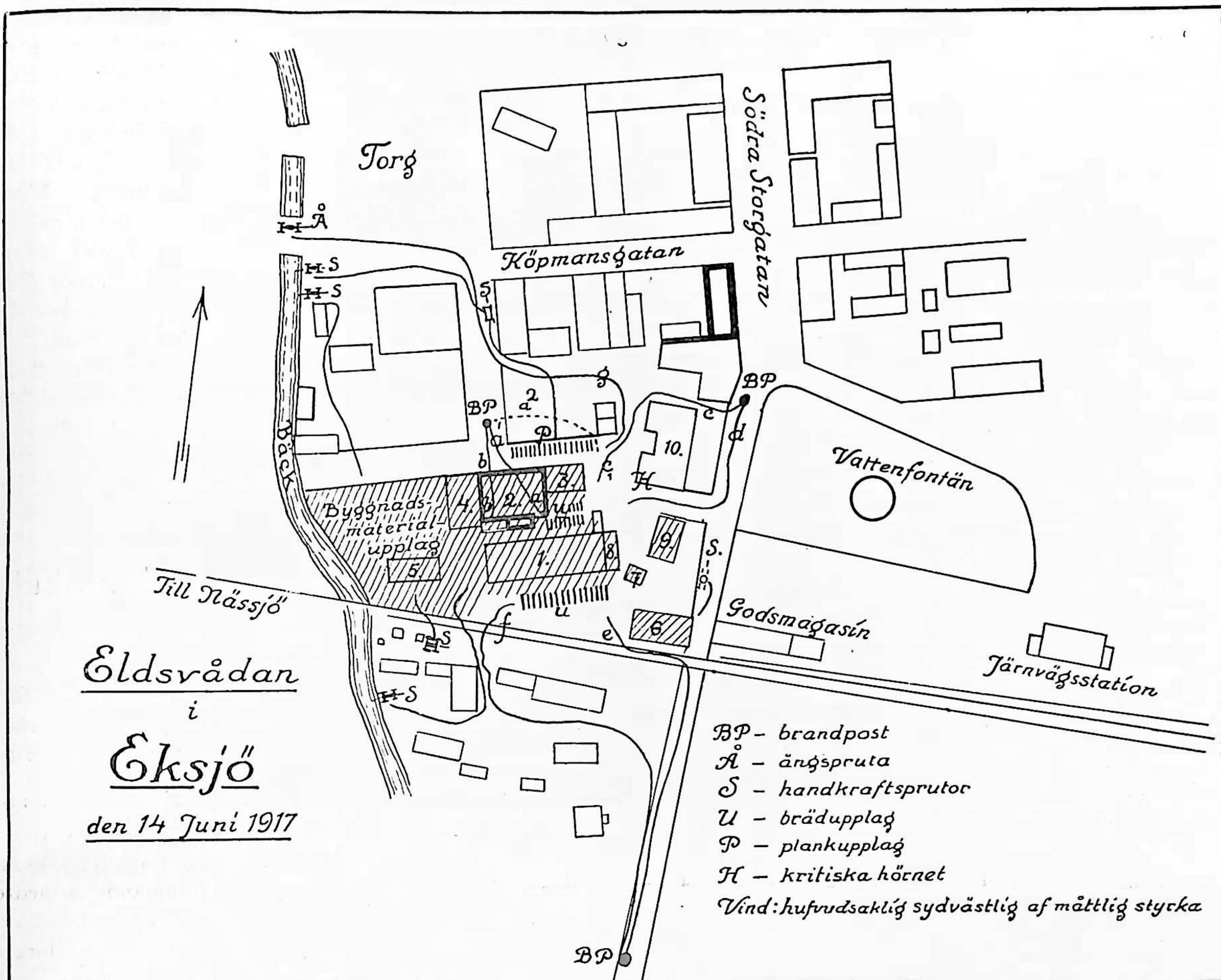
Faran syntes öfverhängande, men genom ett raskt och energiskt arbete af såväl brandkåren som fabriksens personal hade man efter två timmar lyckats få elden begränsad. För släckningen hade användts 5 ledningar från fabriksens ångspruta, två ledningar från brandpost samt tre från handkraftsprutor.

Elden började i vedrenseriafdelningen och spred sig därifrån genom en flistransportör till flisvinden, belägen i tredje våningen af kokeriet. Förutom å en elektrisk motor uppkommo inga nämnvärda skador å maskiner. Brandskadan beräknas till omkr. 35000 kronor.

Större eldsvåda i Eksjö.

Den 14 Juni hemsöktes Eksjö af en för staden hotande eldsvåda. Elden utbröt i ett af kvarteren närmast norr om järnvägen i en trevånings verkstadsbyggnad (1 å skissen) af trä, inrymmande å nedre botten virkestork och s. k. justerareverkstad, i mellanvåningen tork- och blandningsrum för målarfärger och i öfra våningen målareverkstad. Elden upptäcktes sent och, säreget nog, från det kl. 6 f. m. från Eksjö till Nässjö utgående tåget. Lågorna slog då ut genom verkstadsbyggnadens fönster. Lokomotivföraren stannade tåget, när det kommit öfver järnvägsbron, och gaf medelst ihållande gälla signaler från lokomotivet stadens innevånare en verksam väckning och meddelande om faran. — Ett tillfälligt sätt för eldsvådealarmering, som i mindre samhällen utan kasärnerad brandkår kan vara både effektivt och praktiskt. — Byggnaden var emellertid öfvertänd redan vid upptäckandet och med stor häftighet spred sig elden till brädupplagen (U) och låg hårdt på byggnaderna 2, 3 och 4, när brandkåren kort efter dess alarmering ingrep. Fabriksbyggnaden 2 för möbelfabrikation var af sten i tre våningar med delvis brandmur och delvis ett flertal fönster mot byggnaderna 1, 3 och 4. Kontorsbyggnaden 3 liksom frälsningsarméns byggnad 4 voro af trä. I magasinet 5 och rundt detsamma förvarades i skjul och under bar hin mel upplag af byggnadsmaterial.

Första angreppet skedde med användande af det skydd, som fabriksbyggnaden ännu erbjöd, medelst två ledningar (a och b) från brandpost, som drogos genom byggnadens olika våningar i afsikt att direkt

na elden och om möjligt afhålla den från byggnaderna 2, 3 och 4. Från brandposten i Storgatan framdrogos brandpostledningarna c och d för angrepp österifrån. Hettan var emellertid redan här så stark, att hvarken elden kunde nås ej heller skydd af byggnaden 3 från gårdssidan kunde effektivt beredas, och redan tidigt måste dessa båda strålar koncentreras till skydd af boningshuset 10, sedan den dåliga brandmuren å östra gafveln af byggnaden 1 fallit in öfver uthusbyggnaden 8, och lågorna samtidigt kastats på och antändt boningshusen 7 och 9. Brandmurens fall skedde samtidigt med en stark knall från verkstadsbyggnadens bål, och visade sig sedan härröra från ett järnkärl med omkr. 250 l. denaturerad sprit. Kärlet återfanns sedan med ena gafveln bortsprängd. Det saknade säkerhetspropp. — Som en egendomlighet kan i samband härmed nämnas att på några meter från nyssnämnda kärl låg ett likadant spritfat, men det hade icke exploderat, och spriten var orörd kvar i fatet, men så var också detta fat öppadt och i sprundhålet nedsatt en liten pump. Gasen hade fått utlopp.

Ängsprutan hade under tiden placerats å bron

enl. skissen, och slangledning utlagts mot byggnaden 2, men dess ikraftträdande fördröjdes af den orsak, att bäcken på grund af bottenräsning afstängts i andra ändan af staden, och fördämningen måste brytas först, innan vattentillgång fanns. Handkraftsprutornas användning på norra sidan framgår af skissen.

På södra sidan angreps elden med två strålar från brandpost och två handkraftsprutor, men måste man här snart nog, på grund af hettan, koncentrera sig på ett besvärligt skydd af byggnaderna söder om järnvägen. Som bevis på hettan här kan nämnas, att en järnvägsman, som relativt tidigt passerade längs järnvägen och därvid höll ena armen till skydd mot hettan, erhöi en längre brännblåsa å underarmen.

En handkraftspruta med vattentillgång från vattenfontänen skyddade godsmagasinet.

På södra sidan hade elden emellertid genom fönstren gått in i byggnaderna 2, 3 och 4, och strålförarna måste retirera. Faran låg nu i spridning till boningshuset 10. Komme elden dit, skulle troligen hela kvarteret ända ned mot bäcken gå, och fara vore för, att man ej skulle kunna hejda eldens öf-

vergång öfver Storgatan och Köpmansgatan. Till det kritiska hörnet (H) insattes därför all kraft. Hörnet belades med brandsegel på gavel och halfva gårdsidan, tre brandpostledningar och ångspruteledningar drogos till hörnet, dels begjutande seglen och dels samtidigt hållande elden på afstånd. Strålförarna bereddes skydd för den starka hettan bakom från byggnaderna borttagna dörrar och kunde såmedelst hålla strålkraftiga strålar mot eldhärden och på seglen. Därvid kom plankupplaget (P) till synnerligen god användning. Dess borttagande eller rifvande förhindrades för att i skydd af detsamma kunna nå fram med strålarna, och plankupplaget verkade här som en sannskyldig brandmur, ehuru dess höjd ej gick längre än till kontorsbyggnadens andra våning. Att märka är, att det var plank, delvis af björk, ej bräder, som här lågo staplade, och skillnaden i bränntid på dessa är ju afsevärd. Strålförarne opererade obehindradt bakom i högarnas mellanrum, ehuru elden var så kraftig, att den ett par gånger antände ett norr om beläget uthus. Minuterna, tills elden från de hårdt påliggande härdarna i byggnaderna 2, 3 och 9 började sjunka, voro mycket långa, men strålförarnas uthållighet och arbete kröntes med framgång och därefter skedde framträngandet, och elden var begränsad. Klockan var då ung. 8.30 f. m.

Eftersläckningen af det stora bälet blef sedan i hufvudsak undangjord till kl. 5 e. m., tack vare den goda tillgången på personal. Stadens brandkår — 18 man, som uppringas i sina hem eller arbetsplatser — ådagalade ett mycket berömvärdt arbete, men skulle gifvetvis under så försvärande omständigheter äfven med hjälp af dess allmänna kår, icke kunnat räcka till för denna eldsvåda, hvilken därför troligen fått en ännu större omfattning, om ej staden erhållit hjälp från de regementen, som staden efter årslångt energiskt arbete lyckats få förlagda inom sin hank och stör.

Ett alltför tätt bebyggt område liksom bristen på tillräcklig isolering medelst brandsäkra dörrar och fönster å en så pass eldfarlig inrättning som en snickerifabrik, har vid denna eldsvåda tydligen varit orsaken till eldens omfattning och hänvisas ånyo till de förebyggande åtgärderna såsom nödvändiga, enär eljest, såsom här, fara kan uppstå för en större del af samhället.

Orsaken till elden har ej kunnat vid polisförhöret utrönas, men antages vara själfantändning genom den i målareverkstaden använda linoljan och andra ämnen.

Brandskadebeloppen uppgå till 300,000 kr., fördelade på ett flertal bolag. R.

Gefle. Den 6 sistlidne Juni sent på aftonen utbröt eld i Gefle stads yttre hamn, Fredriksskans, belägen 3 km. från själfva staden. Det var ett lager transitogods, som brann, däraf ett parti parafin (upp-

skattadt till 70 å 80 ton), orglar, musikinstrument och toilettuppsatser m. m. Strax invid brandstället låg en tysk ångare förtöjd, hvars besättning icke ville hjälpa till vid släckningen. Detta torde kunna förklaras däraf, att det brinnande parafinlagret kom från England f. v. b. till Ryssland, antagligen för att där användas vid ammunitionstillverkning. Miss-tankar framkommo, att tyskarne skulle hafva anlagt elden. En man af ångarens besättning blef också häktad, men blef han efter utredning och förhör åter försatt på fri fot, och har någon klarhet angående orsaken till eldens uppkomst ännu icke vunnits.

Eldsvådan släcktes med slangledning från en flod-spruta. Skadorna torde vara betydande, särskildt genom förlusten af den dyrbara och f. n. så godt som oersättliga parafinen.

Från Brandkårernas verksamhet 1916.

Härnösand. Antalet utryckningar under året har varit 16 st. Vid fem eldsvådor hafva för släckningen användts en eller flere slangledning från brandpost. Motorsprutan har två ggr kommit till användning vid eldsvåda.

Rekryteringen af manskapet har mött stora svårigheter. Genom stadsfullmäktiges beslut den 12 Dec. 1916 tillerkändes brandkårens personal dyrtidstillägg af 10 % å sammanlagda årsinkomsten samt 15 kr. för hustru och hvarje barn.

Underhållskostnaderna för hästarne hafva uppgått till kronor 1.76, 45 pr dag och häst, inberäknadt veterinärvode, assurans m. m.

Med ambulansvagnen hafva verkstälts 159 transporter.

Norrköping. Antalet utryckningar har uppgått till 38 st. Vid fyra eldsvådor hafva ledningar från brandposter eller maskinspruta kommit till användning. Alarmering har endast en gång skett pr brandskåp. I öfriga fall pr telefon.

Medeltjänstetiden för ordinarie manskapet var den 31 Dec. 10 år och 2 dagar. Första reserven har varit i sin helhet 5 ggr och partiellt 1 gång kallad till eldsvåda.

Hästantalet uppgår f. n. till 4. Utfodringspriset har utgjordt pr häst och dag 1:72 kr. Med skoning och sjukvård 1:86 kr.

Under året hafva med ambulansvagnarne verkställt 474 transporter.

Luleå. Brandkåren har under 1916 alarmerats 29 ggr. Vid tre eldsvådor hafva ledningar från brandposter behöft användas. Öfriga hafva släckts med användande af pyttssprutor och mindre redskap. Reservbrandkåren har två ggr varit inkallad till eldsvåda.

LUX'

Eldsläckningssystem

med

FLYTANDE KOLSYRA

för

ELDFARLIGA VARUUPPLAG - GARAGER
- - - BIOGRAFER - FARTYG etc. etc. - - -

AKTIEBOLAGET LUX
STOCKHOLM 8.

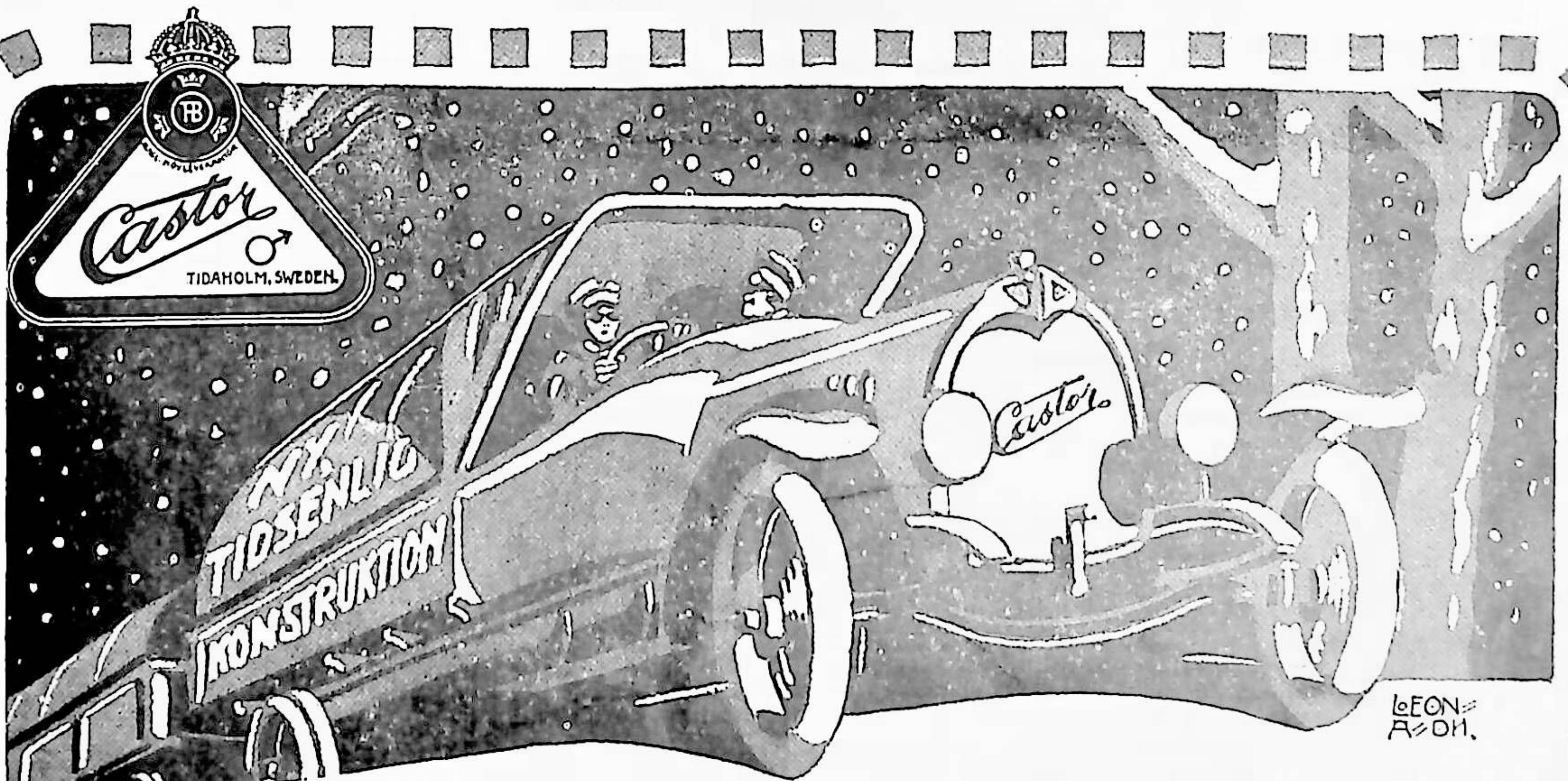
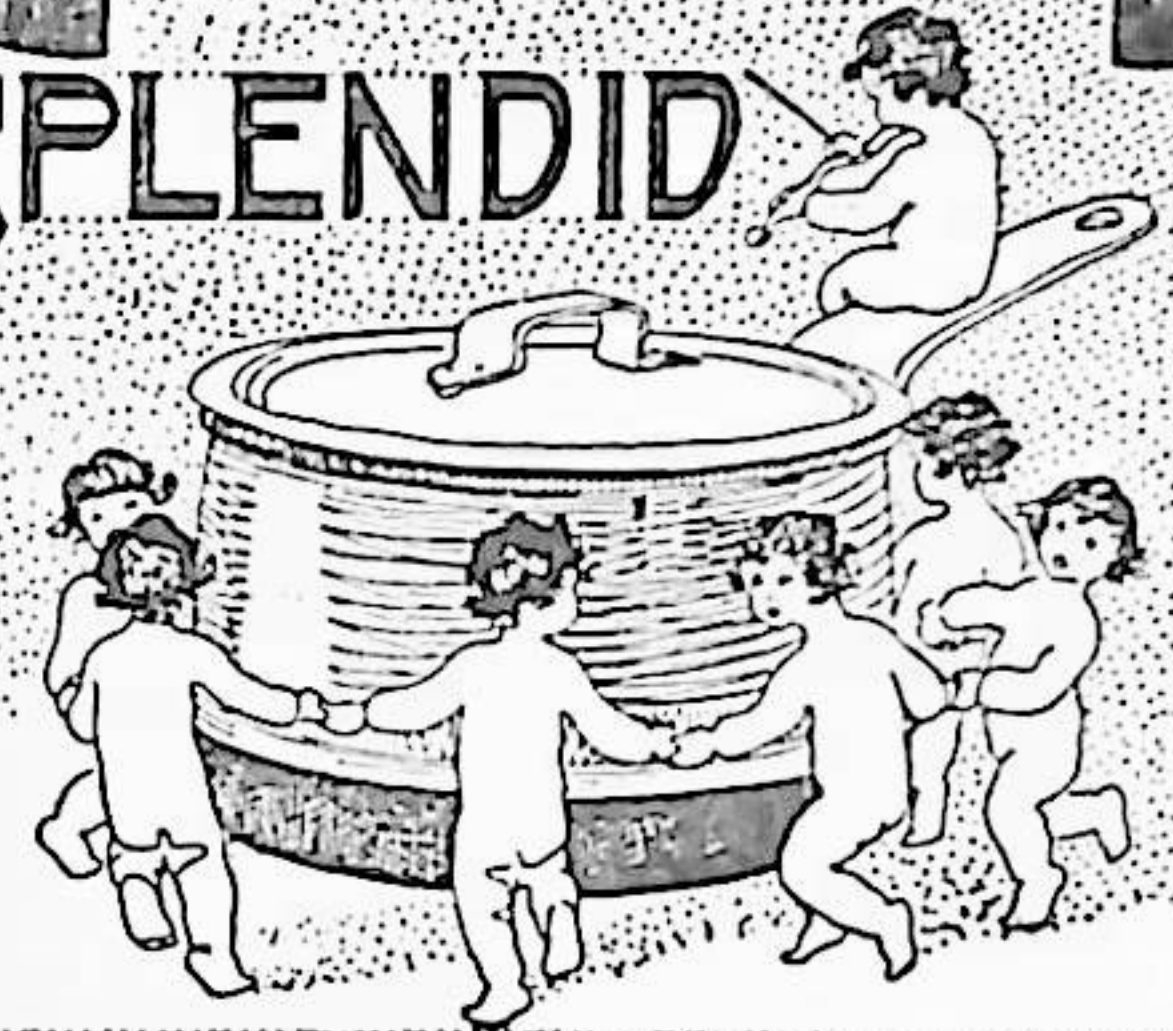
FAXIN

öfverträffadt
Putsmedel
för alla metaller.

POLERINGEN GÄR SOM EN
DANS OM MAN ANVÄNDER

GÄHNS

SPLENDID

LEON
A:OH.

TIDAHOLM'S NYA LAST- OCH BRANDKÄRS- AUTOMOBILER.

Generalagenter
CRONSTEDT, KASTENGREN & CO, Birgerjarlsgatan 6,
(Ed. DAMIER-MERCEDES AUTOMOBILAGENTUR)

Begär offert!
Stockholm.

Uniformer för brandmän och s. k. larmrockar.

Prima varor och billiga priser.

Leverantör till Göteborgs Brandkår.

Akt. Bol. Otto Berlin,
GÖTEBORG.

Annonsera i

"Tidskrift för

BRANDVÄSENDET"

Brandkårs litteratur

från Svenska Brandchefsföreningens Förlag.

Årsprotokollet 1910 — innehåller bl. a. Är brandstadgan för rikets städer i behof af omarbetning och i hvilka hänseenden? Om brandsyner. Belysningsmateriel för brandkärer. Om brandtelegrafer. Slangars behandling. Teatrar ur brandteknisk synpunkt.

D:o 1911 — Bensin och dess förvaring. Tryckförluster och dessas beräkning i slangar. Brandprof af olika slags yttertak.

D:o 1912 — Brandkärernas uniforms- och titelfrågor. Brandskydd i fabriker och eldfarliga inrättningar.

D:o 1913 — Lifräddningsanordningar för sjukhus, hospital och fängelser. Studier af Norrländska sågverks- och trävaruindustrier. Om ljusgårdar, gårdsutrymme och portgångar. Brandsäkra dörrar.

D:o 1914 — Automobilfordon för brandväsendet. Eldsläckningsväsendet å Baltiska utställningen. Föreskrifter för ambulerande biografteater. Lux's automatiska kolsyresläckningsanordningar. Brandtekniska studier i Köpenhamn. Lidingö köpings brandkår.

Årsprotokollet 1915 — Ludwigsbergs Penta Revolverspruta. Ang. falsk alarmering. Själfantändningsexperiment. Ansvarsförsäkring för brandkärer.

D:o 1916 — Om Bergenbranden. Svensk brandteknisk terminologi. Skyddsanordningar i hotell. Släckningshjälp till grannsamhällen. Pris pr årsprotokoll 1 kr. för föreningsmedlem, 2 kr. för öfriga.

Om bensin och dess förvaring af Civilingenjör Karl Thorngren pris 1:—

Om vattenledningstryck och eldsläckning af Professor J. Gustaf Richert..... » 1:50

Lifräddnings- och skyddsanordningar i sjukhus, sinnessjukanstalter och fängelser af Brandchefen R. Stridbeck » 1:—

Om brandsäkra byggnader af Professor Carl Forssell » 1:—

Räddning af djur ur brinnande eller af elden hotade byggnader af: — — — — f. pris pr st. 15 öre; vid rekvisition af minst 100 ex. 12 öre och 200 ex. 10 öre pr st.

Om själfantändning af Brandchefen W. Bergqvist » 1:—

Riktlinjer för brandsyner och besiktningförrättningar. Grundade på prejudikat. Obs.! Nyutkommen. Nödvändig för brandsynerförrättare » 3:50

Rekvisitioner göras hos Svenska Brandchefsföreningen, Kalmar.

Studier gifva intresse för yrket och fackkunskap!

Totala underhållskostnaderna för kårens hästar hafva utgjort kronor 1: 89 pr häst och dag.

Rekryteringen af manskapet har vållat stora svårigheter på grund af de efter nuv. förhållandena låga kontanta löneförmånerna.

En statens brandförsäkringsfond.

Grundlinjerna utarbetade af försäkringsinspektionens chef.

Öfverdirektör P. G. Laurin har i egenskap af tillkallad sakkunnig inom finansdepartementet utarbetat ett förslag till »lag om statens brandförsäkringsfond» och i samband därmed slutfört en utredning angående det värde, hvartill af vederbörande myndigheter förvaltd statsegendom borde uppskattas, i händelse den skulle brandförsäkras. Det sammanlagda värdet af de i beräkningarna upptagna byggnaderna har anslagits 278,775,000 kr. och det sammanlagda värdet af lösegen- domen till 311,077,000 kr. För att utjämna de förluster, som kunna åsamkas statsverket genom brand, föreslår öfverdirektör Laurin, att detta får ske genom en årlig afsättning efter bestämd norm till en statens brandförsäkringsfond. Normen om afsättningen bör vara sådan, att denna försäkringstekniskt motiverar den af fonden öfvertagna risken.

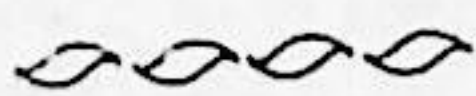
Öfverdirektör L. anser, att statens afsättning till till brandförsäkringsfonden kan bestämmas till i regel 0,3 pro mille af egendomens brandförsäkringsvärde. Dock bör fondens styrelse kunna bestämma en högre afsättning för farligare risker, såsom teatrar och vissa industriella anläggningar. Det torde tills vidare vara lämpligt, att ingen afsättning till fonden göres för statsegendom, som är upplåten till enskildt bruk med skyldighet för brukaren att ombesörja och bekosta brandförsäkring. Till dylik statsegendom höra främst boställena. Däremot synes staten böra medgiva, att egendom, som för offentliga institutioners räkning anskaffats med väsentligt bidrag af statsmedel, försäkras i brandförsäkringsfonden på vederbörande institutioners bekostnad.

För att göra fondens utveckling mera jämn, böra tillsvidare de för större skador mera utsatta riskerna delvis återförsäkras i privata svenska bolag och fonden bestrida kostnaden för denna försäkring.

Öfverdirektör L. anmärker, att med den föreslagna organisationen bli fondens förvaltningskostnader mycket små.

Till sist påpekas, att den föreslagna fondafsättningen kan bli otillräcklig, om verkliga katastrofer inträffa.

Sv. D.

Från utlandet.

Danmark. Föreningen för ömsesidiga brandförsäkringsbolag i Danmark dryftade på sitt nyligen afhållna årsmöte följande frågor af särskildt intresset för brandskyddet:

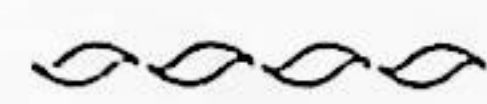
1. anbringande av automobiler och motorecyklar, potatiskokare, luxlampor, stormlyktor och motorer;
2. bestämmelser rörande aftappning af fotogén, bensin o. l.
3. tillsyn och kontroll öfver elektriska anläggningar;
4. upplag af hö, halm o. l. i närheten af byggnader;
5. revision af brandlagen för landsbygden;
6. skyldighet för försäkringstagare och vissa handverkare att anmäla uppsättning och installation inom försäkrade objekt af vissa anordningar, som kunna innebära ökad brandfara.

Diskussion särskildt rörande punkt 2. var ganska liflig och representanterna för 58 bolag, som är anslutna till föreningen, beslöto att vidtaga förberedande åtgärder för gemensamt uppträdande i de olika frågorna.

Norge. Egarna af brandtomterna i Bergen hafva gjort framställning till stadens borgmästare om påskyndande af brandområdets återuppförande, då de interimistiska förhållandena äro olidliga.

I sitt svar på framställningen har borgmästaren hänvisat till den uppgjorda regleringsplanen, enligt hvilken expropriationer skola vidtagas för en sammanlagd summa af 20 mill. kronor.

Förslag till byggnadsvilkor äro numera utarbetade, och det återstår endast att genomföra en fördelning af tomterna. Kommunen har försäkrat sig tegelsten för i år och nästa år.

Notiser.

Avesta. Avesta Sulfatfabrik har till Avesta brandkår öfverlämnat 250 kronor som gratifikation för godt släckningsarbete vid eldsvåda i fabriken brädgård den 11 April d. å.

Hälsingborg. Brandchefsbefattningen sökes senast den 15 instundande Augusti före kl. 12 på dagen. Se vidare annons i detta nummer.

Enligt dagspressen hafva i Stockholm och Kristianstad resp. brandkårer måst anlitas för bevattning af utaf torkan svårt lidande potatisland.

Som af annons å annan plats framgår kommer Sveriges riksförbund af frivilliga brandkårer att afhålla sitt årsmöte i Ystad lördagen den 11 augusti innevarande år.

Ystads frivilliga brandkår, som bekant den äldsta af detta slag i landet, jämte Ljunits och Herrestads härads brandstodsbolag, ha båda uttalat en vänlig önskan att årsmötet måtte förläggas dit.

Centralstyrelsen har ansett sig med tacksamhet böra efterkomma denna önskan.

Frågor och svar.

Fråga. I vår stad är det rörande brandväsendet i vissa afseenden så ordnad, att en del kostnader m.m. för detsamma bestridas af tomt- och husägarna, under det att andra bestridas af stadens kassa. Nu har man försökt att genomföra likformighet, men hittills hafva förhandlingarne strandat därpå, att enighet icke blifvit uppnådd.

I anledning här af frågas: Är det nödvändigt, att *samtliga* parter äro ense för att likställighetsöfverenskommelse skall anses hafva kommit till stånd?

Brandchefen i S.

Svar. Vid tiden närmast efter utfärdandet af K. Cirk. den 10 juli 1863 ansågs det för beslut i dylika frågor vara erforderligt, att *samtliga* fastighetsägare varit ense, för att beslutet skulle vara bindande.

Men numera pläga myndigheterna vid pröfning af sådana beslut att taga hänsyn endast till antalet fastighetsägare och taxeringsvärdet å deras fastigheter, hvilka berörts af beslutet.

Därvid beräknas så, att de fastighetsägare, hvilka, ehuru kallade att uttala sin mening i fråga, sådant underlåtit, anses hafva lämnat förslaget utan anmärkning. För förslaget anses sålunda hafva röstat dels de fastighetsägare, som sådant tillkännagifva vid sammanträdet inför Magistraten, dels de fastighetsägare, hvilka, ehuru kallade till detta sammanträde, dit icke kommit tillstädes.

Äfven om nu en del af dessa senare sedermera gifva tillkänna sin anslutning för afslag, torde detta icke kunna inverka på frågans lösning, så framt icke på detta sätt erforderlig röstöfvervikt beträffande såväl antalet fastighetsägare som taxeringsvärde kan anses föreligga.

Till ytterligare belysning i saken torde böra anföras K. M:ts Utslag den 14 Maj 1915, af hvilket ett kort referat nedan meddelas.

Den 14 April 1913 beslöto Stadsfullmäktige i L. att genomföra full likställighet mellan stadens invånare i viss fråga, så att staden skulle öfvertaga alla tomtägarna i sådant afseende åliggande skyldighet.

Vid förnyad behandling af detta ärende den 10 November 1913 antogo Stadsfullmäktige för sin del ett förslag till stadga i berörda afseende för staden.

Öfver detta stadgeförslag hördes tomt- och husägare i staden vid sammanträde inför Magistraten den 15 December 1913.

Vid efter förhandlingarne verkställd omröstning afgåfvos för förslaget 58 röster, representerande fastigheter med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 7.014.500 kronor, under det att *mot* förslaget afgåfvos 56 röster, representerande fastigheter med ett taxeringsvärde af sammanlagdt 1.162.500 kronor.

Magistraten understödde det af Stadsfullmäktige beslutade stadgeförslaget.

Därefter afgafs en protest mot stadgans fastställande af bland andra 32 tomt- och husägare, som *icke* deltagit i sammanträdet inför Magistraten och af hvilka 28 företrädde fastigheter med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 324,400 kronor.

Magistraten invände mot denna protest, att antalet tomtägare inom stadens planlagda område uppginge till 456, hvarför de, som röstat mot förslaget, endast utgjorde en obetydlig del af samtliga tomtägare.

I underdånigt yttrande anförde K. B. i länet, att K. B. funne den föreslagna och nu underställda stadgan innehålla en god och rättvis lösning af frågan. Dock vore K. B. för sin del tveksam, huruvida någon öfverenskommelse enligt K. Cirk. den 10 Juli 1863 kunde anses hafva kommit till stånd, alldenstund vid sammanträdet inför Magistraten 56 af de 114 i omröstningen deltagande uttalat sig mot stadgans antagande. Men skulle K. Maj:t finna denna omständighet icke utgöra hinder, ville K. B. tillstyra förslagets fastställande.

Från Justitie-Kanslers-ämbetet infordrades yttrande.

E:t yttrade, att det måste anses, att erforderlig röstöfvervikt till förmån för förslaget föreläge, hvarför E:t tillstyrkte godkännande.

Ärendet föredrogs inför K. Maj:t i statsrådet den 5 Mars 1915, hvarvid K. Maj:t beslöt, att Regerings-Rättens yttrande skulle inhämtas.

Ärendet föredrogs i Regerings-Rätten den 18 Mars 1915, hvarvid rättens flesta ledamöter hemställde, att K. Maj:t måtte finna skäligt fastställa i fråga varande af Stadsfullmäktige antagna förslag.

Vid ärendets föredragning inför K. Maj:t i statsrådet den 14 Maj 1915 beslöt K. Maj:t i enlighet med Regerings-Rättens hemställan.

Referat af målet finnes dels i Regerings-Rättens Årsbok 1915, dels i den af Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund utgifna Prejudikatsamlingen tillägg vid sid. 128—129.

—f.

